

Tudi na Češkoslovaškem, kjer so doslej filme uvažali izključno na podlagi fiksne cene (flat deal), so »prebili led«: državna distribucijska hiša **Lucernafilm** je za minimalno garancijo kupila 13 filmov od 20th Century-Foxa; po pokritju distribucijskih stroškov bo delitev dobička 80:20 v korist Foxa (v glavnem gre za filme iz 80-ih let, ki jih na Češkoslovaškem še niso predvajali, med drugim serijo *Zvezdne vojne* /Stars Wars/)

* * *

ZDA s svojimi filmi še vedno dominirajo nad domačo ponudbo v Evropi: v Nemčiji njihov delež v skupnem B.O. v letu 1990 znaša 85%, v Italiji okoli 70% in v Španiji 73%

* * *

Po sprejetju nove zakonodaje v **Braziliji** bodo tudi tam nastopili drugačni časi za področje filma in videa: odslej ne bo več treba, da so filmi v celoti posneti z brazilskim denarjem in izključno v portugalsščini, ostale pa bodo kvote glede deleža brazilskih filmov v skupnem številu predvajanih filmov

* * *

John Goodman in **Peter O'Toole** pripravljata nov konec svoje komedije **King Ralph**... Mimogrede, film se začne s prizorom eksekucije celotne kraljevske družine na električnem stolu (gre seveda za črno komedijo)

* * *

Gary Oldman igra pesnika **Dylana Thomasa**, **Uma Thurman** pa njegovo soprogo v filmu **Dylan** (Harlech Films), režiserja **Davida Druryja** (*Defence of the Realm*); snemanje se je pričelo 28. januarja

* * *

DOLGOLETNO PRIJATELJSTVO

THE LONGTIME COMPANION

■■■■□□

režija: Norman René
scenarij: Craig Lucas
fotografija: Tony Jannelli
glasba: Greg De Belles, G.F. Handel
igrajo: Bruce Davison, Campbell Scott, Stephen Caffrey, Mark Lamos
proizvodnja: American Playhouse, ZDA, 1990

Dolgoletno prijateljstvo (1990) je formalno melodrama, za sabo ima kritiški bingo, obenem pa »odraža« ameriške fiksacije in intrige (na eni strani) ter ogromen svet roba nočnega življenja (na drugi strani). Film je modesten blagajniški hit in je efekten, kljub televizijski dikciji in temu, da v njem lahko najdemo cel vareté sentimentalnih (in celo dekorativnih, stereotipnih) akcij.

V bistvu gre za pasionatno dramo o 1980-ih in aidsu, za serijo incidentov, ki so povezani z življenjem v glavnem treh (oziroma štirih) homoseksualnih parov (ter ljudi, ki so zapleteni z njimi) in za progresivnost v boju proti aidsu. Scenarij je delo uglednega in uspešnega mladega dramatika **Craiga Lucasa** (njegov drami *Blue Window* (Modro okno) in *Prelude to a Kiss* (Preludij poljuba) sta broadwayska standarda), režiral pa je **Norman René**, sicer producent in inscenator obeh **Lucasovih** dramskih hitov. Oba sta za **Dolgoletno prijateljstvo** prvič delala s 35-mm, njuna kolaboracija pa je zanesljiva. Na eni strani imamo tako dramatika (in pisca scenarijev za soap opere) **Seana** (Mark Lamos) ter njegovega dolgoletnega prijatelja, ljubimca **Davida** (Bruce Davison), na drugi flintess inštruktorja **Willyja** (Campbell Scott), njegovega partnerja, agenta **Fuzzyja** (Stephen Caffrey) in njuno prijateljico **Liso** (Mary-Louise

Parker), na tretji, epizodni strani pa še dva para, ki ju sestavljata mladi igravec **Howard** (Patrick Cassidy) in pravnik **Paul** (John Dossett) ter **Alec** (Brad O'Hara) in **Michael** (Michael Schoeffling). Sean in David imata svoj manjši gay lobi, v katerega se zaradi interesov do **Willyja** vključi **Fuzzy**. **Filofax** potem začne rotirati. Ta ekspozicija je namreč stvar 3. julija 1981, ko je bil v *The New York Timesu* objavljen tekst o tem, kako so odkrili redko obliko raka, ki da je predvsem stvar homoseksualcev. Vsi junaki na začetku poskušajo na različne načine ugotoviti, kako aids ni njihova stvar. Ja, aids. **Howard** poskuša na raznih avdicijah in potem dobi vlogo v soap seriji *Drugi ljudje* (katere scenarist je Sean), kjer zaradi hip situacij igra junaka, ki je bil v collegeu romantično zapleten s svojim prijateljem. Dobro, nekaj situacij je zelo sentimentalnih (in nenazadnje rezerviranih; poleg vsega so vsi junaki dobro stoječi, prijazni, simpatični in, nenazadnje, beli). V tistem času umre **Willijev** prijatelj **John** (Dermot Mulroney) in njegova smrt je stvar zelo morbidnega in interesantnega, čeprav stičnega črnega plesa. Obenem pa se začnejo stvari tudi drugače komplicirati. Konfliktnost, ki jo prinaša skrupulozna informiranost glede aidsa in infekcije, je sicer kvaliteto postavljena in delno tudi dokumentirana, vendar pa je (očitno

že v scenariju) obenem tudi stvar bistvene ignorance; vsi efekti, ki jih prinaša aids, so pokazani neekscenčno in kot popolnoma »normalna« stvar. Tako je, recimo, vsa socialna respektiva v tem, da **Howard** ne more dobiti službe, ker zanj producenti ne morejo dobiti zavarovanja za produkcijo filma (njegov odvetnik/agent pa je **Fuzzy**). In to je vse, če odštejemo kasnejši **Fuzzyjev**, **Willyjev** in **Lisin** aktivizem v *Gay Men's Health Crisis* ter, v zadnjih kadrih, očitno tudi v *ACT UP* demonstracijah. Socialni impact je torej pokazan kot stvar interesov in politike, ne pa kot stvar intime. Kar je lahko tudi tendenciozno, vendar pa je film postavljen kot retrospektiva aidsa čez celo desetletje in ne kot skeč, anekdota ali vinjeta v smislu 'uporabljajte kondome in vse bo v redu'. Vsaj zdi se tako. V tem je verjetno glavni problem filma. Namreč v ravnotežju. Film je postavljen kot travmatični dokument, na vsak način pa poskuša an-sich dokumentarnost spraviti v melodramo in ohraniti melodramsko naïve submisivnost in sedukcijo.

Po vrsti tako umrejo še **Sean**, **David** in **Paul**. Kar je stvar frustracij. **David**, ki je skrbel za **Seana**, na žalost tudi sam zelo hitro izgine iz scen, dejstvo pa je, da je **Bruce Davison** dostavil verjetno svojo najboljšo vlogo (ter pokazal precizen talent za socialne drame). Potem pride zelo sentimentalni finale, v katerem se na plaži, na kateri se je začela vsa akcija, pojavijo vsi junaki, ki so umrli za aidsom (v velikem karnevalu, podloženem s songom o srečanju v posmrtnem baru, v katerem se bova spominjala viharnih let). In to ravno po tem, ko se **Willy**, **Fuzzy** in **Lisa** pogovarjajo, če bodo šli na demonstracije, in ko **Willy** pove, da bi rad dočakal, da odkrijejo zdravilo proti aidsu. Potem je karnevala konec, **Willy** pa še enkrat pove: 'Sam to hočem dočakati. Zdravilo.' V filmu je tudi nekaj socialnega sarkazma (glede newyorškega župana **Kocha**, **Ronalda Reagana** in odnosa ameriške politične nomenklature do aidsa) ter nekaj dobrih karakterizacij. V bistvu pogumen, racionalen film, ki so ga, poleg vsega, posneli za vsega milijon in pol dolarjev.

TADEJ ZUPANČIČ

